

Soudní poplatky

Žádosti poplatníka podle § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích založené na tvrzení, že „nemohl poplatek dosud zaplatit“, avšak očekává, že mu jeho dlužník brzy uhradí pohledávku, ze které soudní poplatek uhradí, soud nevyhoví, jestliže mu poplatník kromě údajů o oné pohledávce v předchozích fázích řízení (při rozhodování o žádosti poplatníka podle § 138 o. s. ř.) neposkytl požadovanou součinnost ke zjištění svých majetkových poměrů; poplatník (žadatel) v takovém případě „nedoložil“, že nemohl poplatek dosud zaplatit „bez své viny“ (§ 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích).

Samotná konstrukce žádosti podle § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích založené na tvrzení o očekávané (brzké) úhradě pohledávky (ze které bude možné zaplatit soudní poplatek) poplatníkovým (žadatelovým) dlužníkem, pak ani při současném doložení existence takové pohledávky poplatníkem není bez dalšího důvodem pro vyhovění žádosti podle označeného ustanovení. Odložení splatnosti soudního poplatku podle § 9 odst. 6 zákona o soudních poplatcích provedené usnesením vydaným podle § 9 odst. 5 zákona o soudních poplatcích se ve vazbě na požadavek, aby poplatník doložil, že „bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit“, předpokládá např. v situaci, kdy poplatníku brání ve vlastní včasné úhradě soudního poplatku dočasná překážka, kterou nezavinil (např. neočekávaná hospitalizace), nebo v situaci, kdy při jinak řádně osvědčené majetnosti vytváří jedinou dočasnou překážku pro úhradu soudního poplatku poplatníkem potřeba transformovat v přiměřeném čase určitý majetek (movitou či nemovitou věc) v potřebný finanční obnos. Je-li takovým (transformovatelným) majetkem poplatníkovou pohledávku za jeho dlužníkem, lze přijmout závěr o dočasnosti překážky bránící jejímu využití coby zdroje k úhradě soudního poplatku např. tehdy, jsou-li peníze tzv. na cestě k poplatníku [od jeho dlužníka, který dobrovolně dluh uhradil nebo již byl přinucen dluh uhradit, anebo od osoby, které poplatník pohledávku „prodal“ (zpeněžil ji postoupením za úplatu)]. To, že pohledávka poplatníka za jeho dlužníkem je tzv. nesporná (např. proto, že je podložena exekučním titulem nebo proto, že dlužník i bez exekučního titulu uznává její pravost a výši), z ní nicméně bez dalšího nečiní (pro účely posouzení žádosti dle § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích) zdroj způsobilý doložit, že k úhradě soudního poplatku dojde alespoň později. Kromě situace, kdy poplatníkovou pohledávku je sice nesporná, ale jeho dlužník ji nemá z čeho uhradit (jde o pohledávku nedobytnou), může jít např. o situaci, kdy využití pohledávky coby zdroje úhrady soudního poplatku bude bránit snaha jiných poplatníkových věřitelů o její exekuční postih, nebo kdy poplatníkův dlužník bude aktivně bránit úhradě nesporné pohledávky poplatníku proto, že sám má vzájemnou pohledávku vůči poplatníku (a nejde o pohledávky započitatelné).

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 Cdo 1688/2025-206 ze dne 28.7.2025)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce OYSTER Invest a. s., se sídlem v P., zastoupeného JUDr. Z.K., advokátem, se sídlem v P., proti žalované Ing. E.M., jako správkyni konkursní podstaty úpadce NAP a. s., zastoupené JUDr. V.Z., advokátem, se sídlem v P., o zaplacení částky 298.200.000 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 9 pod sp. zn. 9 C 221/2023, o dovolání žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. února 2025, č. j. 36 Co 551/2024-164, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Žalobou podanou 10. srpna 2023 (č. l. 1 až 7) se žalobce (OYSTER Invest a. s.) domáhal po žalované (Ing. E.M., jako správkyni konkursní podstaty úpadce NAP a. s.) zaplacení částky 298.200.000 Kč s příslušenstvím představovaným 15% úrokem z prodlení za dobu od 28. dubna 2023 do zaplacení z titulu náhrady škody, jež mu měla vzniknout neoprávněnou dražbou jeho nemovitostí (sepsaných do konkursní podstaty úpadce), respektive z titulu bezdůvodného obohacení konkursní podstaty v této výši. Současně požádal o osvobození od placení soudních poplatků.
2. Usnesením ze dne 4. září 2023, č. j. 9 C 221/2023-21, Obvodní soud pro Prahu 9 (dále též jen „obvodní soud“) nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků.
3. K odvolání žalobce Městský soud v Praze (dále též jen „odvolací soud“ nebo „konkursní soud“) usnesením ze dne 20. listopadu 2023, č. j. 36 Co 325/2023-30, potvrdil usnesení obvodního soudu ze dne 4. září 2023.
4. Usnesením ze dne 1. prosince 2023, č. j. 9 C 221/2023-32, doručeným zástupci žalobce s procesní plnou mocí 4. prosince 2023 (srov. doklad o doručení u č. l. 31), obvodní soud vyzval žalobce, aby do 15 dnů od doručení usnesení zaplatil soudní poplatek za žalobu ve výši 4.100.000 Kč. Současně jej poučil, že nebude-li soudní poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen, bude řízení zastaveno a že k zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřihlíží. Dále jej informoval, že řízení nezastaví, je-li tu nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by poplatník mohla vzniknout újma, jestliže mu poplatník ve stanovené lhůtě sdělí okolnosti, které toto nebezpečí osvědčují, a doloží, že bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit.
5. K ústavní stížnosti žalobce Ústavní soud nálezem ze dne 15. května 2024, sp. zn. IV. ÚS 3229/23, určil, že usnesením obvodního soudu ze dne 4. září 2023 a usnesením odvolacího soudu ze dne 20. listopadu 2023 bylo porušeno právo žalobce na soudní ochranu zakotvené v článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále též jen „Listina“) [bod I. výroku] a obě usnesení zrušil (bod II. výroku). Dále odmítl návrh na zrušení § 11 zákona č. [121/2008](#) Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (bod III. výroku). Nález je (stejně jako další rozhodnutí Ústavního soudu zmíněná níže) dostupný i na webových stránkách Ústavního soudu.
6. Usnesením ze dne 3. června 2024, č. j. 9 C 221/2023-59, doručeným zástupci žalobce s procesní plnou mocí 4. června 2024 (srov. doklad o doručení u č. l. 59 p. v.), obvodní soud žalobce (mimo jiné) vyzval, aby do 10 dnů od doručení usnesení doložil i příjmy osob, které jsou jeho společníky, členy představenstva a řídicími nebo řízenými společnostmi.
7. Usnesením ze dne 1. července 2024, č. j. 9 C 221/2023-68, obvodní soud opět nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků.
8. K odvolání žalobce odvolací soud usnesením ze dne 30. září 2024, č. j. 36 Co 281, 282/2024-125, mimo jiné potvrdil usnesení obvodního soudu ze dne 1. července 2024 (druhý výrok).
9. Podáním datovaným 8. října 2024, doručeným obvodnímu soudu téhož dne (č. l. 122-123), doplněným podáním datovaným 19. listopadu 2024 (č. l. 130-131), požádal žalobce o vydání usnesení podle § 9 odst. 4 písm. c/ zákona č. [549/1991](#) Sb., o soudních poplatcích.
10. Přípisem datovaným 1. listopadu 2024 (č. l. 128), doručeným zástupci žalobce s procesní plnou

mocí 5. listopadu 2024 (srov. doklad o doručení u č. l. 126 p. v.), obvodní soud vyzval žalobce, aby do 15 dnů od doručení této výzvy zaplatil soudní poplatek za žalobu ve výši 4.100.000 Kč. Společně s tímto podáním doručil obvodní soud zástupci žalobce s procesní plnou mocí znovu i usnesení (výzvu) obvodního soudu ze dne 1. prosince 2023, opatřené doložkou právní moci.

11. Usnesením ze dne 22. listopadu 2024, č. j. 9 C 221/2023-132, obvodní soud:

[1] Zastavil řízení (bod I. výroku).

[2] Rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku).

12. Obvodní soud – vycházející z § 9 zákona o soudních poplatcích – uzavřel, že je namístě zastavit řízení podle § 9 odst. 1 uvedeného zákona, jelikož žalobce přes výzvy z 1. prosince 2023 a z 5. listopadu 2024 v určené patnáctidenní lhůtě neuhradil soudní poplatek z žaloby ve výši 4.100.000 Kč.

13. K žádosti žalobce o vydání usnesení podle § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích obvodní soud nepřihlédl, maje za to, že žalobce sice uvádí okolnosti, pro které není „bez své viny“ schopen uhradit soudní poplatek, avšak netvrdí skutečnosti, které by osvědčovaly nebezpečí prodlení.

14. K odvolání žalobce odvolací soud usnesením ze dne 6. února 2025, č. j. 36 Co 551/2024-164:

[1] Potvrdil usnesení obvodního soudu ze dne 22. listopadu 2024 (první výrok).

[2] Rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

15. Odvolací soud – vycházející rovněž z § 9 zákona o soudních poplatcích – dospěl po přezkoumání napadeného usnesení k následujícím závěrům:

16. Předmětem odvolacího přezkumu je postup obvodního soudu, který zastavil řízení pro nezaplacení soudního poplatku z podané žaloby po opakovaném zamítnutí žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků.

17. K tomu, aby bylo možné vyhovět žádosti podle § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích, musí být u poplatníka kumulativně splněny 2 podmínky:

[1] existence nebezpečí z prodlení a

[2] možnost, že poplatníku vznikne v důsledku prodlení újma.

18. Skutečnosti, které tyto podmínky osvědčují musí poplatník sdělit soudu v běžící (otevřené) lhůtě pro zaplacení soudního poplatku. Zároveň poplatník musí doložit, že bez své viny poplatek dosud zaplatit nemohl. Jestliže tak v určené lhůtě neučiní, nastávají účinky § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích (soud řízení zastaví a k ničemu dalšímu nepřihlíží).

19. V projednávané věci patnáctidenní lhůta pro zaplacení soudního poplatku stanovená v pořadí druhou výzvou ze dne 1. listopadu 2024 marně uplynula 20. listopadu 2024; žalobce však podle § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích včas požádal (podáním z 8. října 2024, doplněným podáním z 19. listopadu 2024), aby soud řízení nezastavoval. Soudu tedy nic nebránilo ve zkoumání předpokladů, za nichž lze žádosti vyhovět.

20. Odvolací soud přitom nesdílí názor obvodního soudu, že žalobce doložil, že bez svého zavinění

dosud nemohl splnit svou poplatkovou povinnost.

21. Žalobce v (doplněné) žádosti pouze opakuje argumenty, které užil v neúspěšných žádostech o osvobození od placení soudního poplatku (kde tvrdil, že nemá žádné prostředky k úhradě soudního poplatku, s tím, že jeho jediným majetkem jsou pohledávky vůči žalované (částka dosahující téměř 300 milionů Kč a nárok na vydání výtěžku ze zpeněžené majetkové podstaty ve výši 23.545.370,52 Kč v konkursním řízení vedeném u konkursního soudu pod sp. zn. 80 K 66/2000). Změnu představuje skutečnost, že konkursní soud usnesením ze dne 1. listopadu 2024, č. j. 80 K 66/2000-2521, vydal souhlas s tím, aby žalovaná vyplatila výtěžek zpeněžení žalobci, což se dosud nestalo.

22. Hlavní argument žalobce tak zůstal stejný; nemá prostředky na zaplacení soudního poplatku. K tomu odvolací soud odkazuje na ustálenou rozhodovací praxi, podle které neúspěšný žadatel nemůže obcházet institut osvobození od soudních poplatků ve smyslu § 138 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), postupem podle § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích; srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. července 2015, sp. zn. 32 Cdo 76/2015 [usnesení je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu].

23. Stěžejní je proto důvod, pro který obvodní soud nevyhověl žádosti žalobce o osvobození od soudního poplatku (nedoložení vyžádaných dokladů v intencích odstavce 24 nálezu Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3229/23). Žalobce sám tvrdí, že po dlouhé roky nevyvíjí podnikatelskou činnost a je součástí koncernu (bez označení společností, s nimiž tvoří koncern). Finančně jej má podporovat sesterská společnost LUSTAMAR s. r. o. (dále jen „společnost L“), se kterou uzavřel 29. června 2020 smlouvu o postoupení pohledávky z titulu nároku na vydání výtěžku ze zpeněžené majetkové podstaty (23.545.370,52 Kč), jež se má stát účinnou vyplacením pohledávky. Poté si žalobce ponechá 95 % částky a zbytek obdrží společnost L.

24. Žalobce tedy jednak nesplnil podmínky pro osvobození od placení soudních poplatků tím, že dostatečně nedoložil své skutečné majetkové poměry a (ne)schopnost zaplatit soudní poplatek, jednak takovým přístupem nedostal povinnosti doložit, že právě bez své viny objektivně není schopen soudní poplatek zaplatit (že nemůže užít jiných svých prostředků, když jeho skutečné majetkové poměry zůstávají nadále zastřené). Proto nemohlo být postupováno podle § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích.

25. V situaci, kdy žalobce tvrdí, že nemá žádný majetek a finanční prostředky a je naopak zatížen dluhy plynoucími z neúspěšných soudních řízení, negarantuje úhradu poplatku (pro případ, že by soud vyhověl žádosti podle § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích) ani to, že žalobce (podle svého tvrzení) uzavřel 20. října 2020 smlouvu o advokátní úschově, podle které má být plnění na pohledávku ve výši 23.545.370,52 Kč přijato na účet advokáta, jež obdržel (13. června 2024) pokyn, aby z takto přijaté částky v první řadě uhradil soudní poplatek.

26. Ostatně, i zde lze odkázat na přílehlavé usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. září 2004, sp. zn. 5 Cmo 405/2004, podle kterého:

„Je zcela nesprávný názor, že povinnost hradit vzniklý daňový nebo poplatkový závazek je jakkoliv závislá na majetkové situaci poplatníka. Opak je pravdou; má-li někdo podle zákona daňovou nebo poplatkovou povinnost, má ji, i když prostředky prokazatelně vůbec žádné nemá. Konec konců, nechť si na úhradu daní půjčí. To zcela platí i pro soudní poplatky. Poplatník má objektivní povinnost soudní poplatek zaplatit, vezmi, kde vezmi. Smyslem ustanovení § 138 o. s. ř. pak není řešit sociální a jinou situaci účastníků řízení, není vůbec ustanovením poplatkově právní povahy, nýbrž smyslem tohoto ustanovení je, aby účastníci nebyli jen pro své majetkové nebo jiné významné osobní poměry vyloučeni z Listinou práv a svobod zajištěného práva na přístup k soudu, aby možnost uplatnit nebo

hájit vlastní práva před soudem nepodléhala fakticky majetkovému cenzu, i když ten samozřejmě pozitivní právo formálně nezná ... jde tedy o zcela výjimečný nástroj, který soud použije jen za předpokladu, že je dostatečně osvědčeno, že účastník civilního soudního řízení žádnou rozumnou možnost, jak splnit svou poplatkovou povinnost, nemá, s výše uvedenými dopady do možnosti realizace svých ústavních práv.“

27. Formulace „bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit“ (v § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích) znamená, že takto lze postupovat pouze tehdy, nastane-li nějaká skutečnost nezávislá na vůli poplatníka, která poplatníku brání v zaplacení poplatku (že nemá jinou možnost jak splnit svou povinnost). V projednávané věci však taková možnost jistě existovala (žalobce měl činit všechny kroky, aby si prostředky na zaplacení soudního poplatku obstaral sám, a to například postoupením pohledávky ve výši 23.545.370,52 Kč (nikoliv způsobem, jakým tak učinil vůči společnosti L).

II. Dovolání a vyjádření k němu

28. Proti usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu a Ústavního soudu představované zejména „usnesením“ Nejvyššího soudu ze dne „23. ledna 2003“, sp. zn. 29 Odo 565/2001 [správně jde o rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. června 2003, uveřejněný pod číslem 27/2004 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 27/2004“)], usnesením Nejvyššího soudu ze dne 17. července 2013, sp. zn. 29 Cdo 1301/2013 [jde o usnesení uveřejněné pod číslem 99/2013 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 99/2013“)], „usnesením“ (správně rozsudkem) Nejvyššího soudu ze dne 22. července 2015, sp. zn. 29 Cdo 317/2013, nálezem Ústavního soudu ze dne 22. května 2006, sp. zn. IV. ÚS 776/05 (jde o nález uveřejněný pod číslem 103/2006 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu), nálezem Ústavního soudu ze dne 27. února 2013, sp. zn. IV. ÚS 3543/12 (jde o nález uveřejněný pod číslem 33/2013 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu), a nálezem Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 444/18 (jde o nález ze dne 22. června 2021, uveřejněný pod číslem 122/2021 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu).

29. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil.

30. V mezích uplatněného dovolacího důvodu dovolatel po rekapitulaci průběhu sporů, které vede s žalovanou (coby správkyň konkursní podstaty úpadce), argumentuje následovně:

31. Odvolací soud ignoroval argumenty k tomu, proč dovolatel aktuálně není schopen poplatek uhradit. Soudy usneseními zasáhly do práva dle článku 4 odst. 1 Listiny a do práva dovolatele na spravedlivý proces a přístup k soudu dle článku 36 odst. 1 Listiny.

32. Usnesení neobsahuje odůvodnění, když soud pouze konstatoval, že dovolatel ve stanovené lhůtě nezaplatil soudní poplatek a tudíž zavinil zastavení řízení a nezabýval se jeho argumentací a důvody, pro které není schopen splnit poplatkovou povinnost.

33. Obvodní soud nerozhodl o návrhu dovolatele, aby na daný případ aplikoval § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích, respektive se nijak nevypořádal s tím, z jakého důvodu tomuto návrhu nelze vyhovět.

34. Odůvodnění napadeného usnesení nemá oporu v provedeném dokazování, když hlavní argument

dovolatele nespočívá v tom, že nemá prostředky na zaplacení soudního poplatku, nýbrž v tom, že s těmito prostředky nemůže disponovat (disponuje s nimi žalovaná).

35. Závěr odvolacího soudu k § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích nemá oporu v právních předpisech; aplikaci tohoto ustanovení nelze podmiňovat tím, zda dovolatel poskytne nějaké záruky, že soudní poplatek zaplatí. Odvolací soud takto nepřipustně předjímá výsledek řízení, aniž by provedl důkazy nebo aniž by přijal závěr, že žaloba je zjevně bezúspěšným uplatňováním práva. Nepostačuje-li pokyn advokátu, aby zaplatil soudní poplatek z advokátní úschovy, jakmile bude vyplaceno oddělené uspokojení v částce 23,5 miliónu Kč (s jejímž vyplacením souhlasil konkursní soud), pak dovolateli není zřejmé, co dalšího by měl učinit pro zajištění platby.

36. Soud se nezabýval tím, že u žalované dochází ke střetu pohledávek dvou subjektů (pouze ona může ovlivnit, zda dovolatel bude mít prostředky na úhradu soudního poplatku).

37. Soudy svým postupem ignorovaly zrušující náleze Ústavního soudu vydaný v této věci.

38. V dotčených souvislostech se dovolatel argumentačně vrací též k nepřiznání osvobození od soudních poplatků, poukazuje na to, že v obdobných poměrech v řízení vedeném u Okresního soudu Praha-západ mu soud toto osvobození přiznal.

39. Žalovaná ve vyjádření má napadené rozhodnutí za dostatečně odůvodněné. K majetkovým poměrům dovolatele poukazuje na to, že jeho jediný akcionář vlastní (sám nebo s manželkou) řadu nemovitostí, a na to, že dovolatel pohledávku ve výši 23.545.370,52 Kč postoupil (s účinností k okamžiku, kdy na ni bude plněno) majetkově a personálně spřízněné společnosti L. Konkursní soud sice povolil vyplacení částky 23.545.370,52 Kč žalobci, leč učinil tak s upozorněním žalované, že se na pohledávku vztahují exekuční příkazy k přikázání pohledávky dovolatele. K tomu dále uvádí, že na uvedeném ničem nemění, že Krajský soud v Praze zastavil jedno z exekučních řízení (které jako oprávněná vede proti dovolateli coby povinnému) s odůvodněním, že podle § 312 odst. 1 o. s. ř. nelze přikázat pohledávky, které má povinný (coby věřitel) vůči oprávněnému (coby dlužníku), dodávajíc, že proti (nesprávnému) rozhodnutí podá dovolání. Poukazuje i na to, že z nemovitostí sepsaných v konkursní podstatě úpadce si dovolatel od roku 2001 do roku 2019, než se jí podařilo převzít držbu, ponechával nájemné (náležející do konkursní podstaty), které podle znaleckých posudků za uvedené období přesáhlo 150 miliónů Kč.

III. Přípustnost dovolání

40. Pro dovolací řízení je rozhodný občanský soudní řád v aktuálním znění.

41. Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností podaného dovolání, maje na zřeteli, že v dané věci může být přípustné jen podle § 237 o. s. ř., přičemž pro ně neplatí žádné z omezení přípustnosti vypočtených v § 238 o. s. ř. Dovolání pak shledal přípustným pro posouzení otázky, zda a jaký vliv má na rozhodování soudu o žádosti poplatníka – právnické osoby podle § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích skutečnost, že soud předtím pravomocně zamítl žádost o přiznání osvobození od soudních poplatků proto, že poplatník mu neposkytl požadovanou součinnost při zjišťování jeho majetkových poměrů a otázky, zda lze vyhovět žádosti podle označeného ustanovení na základě argumentu, že poplatník očekává, že mu jeho dlužník uhradí pohledávku (z níž zaplatí soudní poplatek). Potud jde o otázky dovolacím soudem neřešené.

42. Dovolací argumentace k absenci odpovídajícího odůvodnění a k zásahu do práv dovolatele chráněných Listinou základních práv a svobod se pojí s vadami řízení, jejichž existenci zkoumá

dovolací soud u přípustného dovolání z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.); s potud vznesenými námitkami se tedy Nejvyšší soud vypořádá v mezích přípustného dovolání (není účelné zabývat se samostatně přípustností dovolání pro ony námitky, jestliže Nejvyšší soud shledal dovolání přípustným pro odpověď na otázky označené v předchozím odstavci).

IV. Důvodnost dovolání

43. Nejvyšší soud se - v hranicích právních otázek, pro jejichž zodpovězení připustil dovolání - zabýval nejprve tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

44. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

45. V reakci na dovolací námitku, podle které odůvodnění napadeného usnesení „nemá oporu v provedeném dokazování“ (srov. reprodukci dovolání v odstavci 34 odůvodnění shora), a nehledě k tomu, že skutkový dovolací důvod občanský soudní řád v rozhodném znění nezná (srov. § 241a odst. 1 o. s. ř.), Nejvyšší soud již na tomto místě připomíná, že zjišťování skutečností rozhodných pro posouzení, zda je důvod zastavit řízení o žalobě pro neuhrazení soudního poplatku za řízení žalobcem (poplatníkem), není svou povahou „dokazováním“ skutečností rozhodných pro přiznání (nebo odepření) v řízení uplatněného nároku, nýbrž šetřením podmínek, za kterých může řízení dále pokračovat. K rozdílu mezi dokazováním a šetřením srov. obdobně již usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2001, sp. zn. 20 Cdo 1020/99, uveřejněné pod číslem 25/2002 Sb. rozh. obč., usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. října 2002, sp. zn. 29 Cdo 2893/2000, uveřejněné pod číslem 40/2003 Sb. rozh. obč., nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. listopadu 2022, sen. zn. 29 NSČR 90/2021, uveřejněné pod číslem 83/2023 Sb. rozh. obč.

46. Pro právní posouzení věci jsou tedy určující skutkové údaje, které podle obsahu vyšly najevo v dosavadním průběhu řízení (srov. i shrnutí dosavadního průběhu řízení v části I. odůvodnění shora).

47. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení občanského soudního řádu a zákona o soudních poplatcích:

§ 138 (o. s. ř.)

(1) Na návrh může předseda senátu přiznat účastníkovi zčásti osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka a nejde-li o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva; přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li proto zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Nerozhodne-li předseda senátu jinak, vztahuje se osvobození na celé řízení a má i zpětnou účinnost; poplatky zaplacené před rozhodnutím o osvobození se však nevracejí.

(...)

§ 170 (o. s. ř.)

(1) Soud je vázán usnesením, jakmile je vyhlásil; nedošlo-li k vyhlášení, jakmile bylo doručeno, a není-li třeba doručovat, jakmile bylo vyhotoveno.

(2) Usnesením, kterým se upravuje vedení řízení, není však soud vázán.

§ 4 (zákona o soudních poplatcích)

Vznik poplatkové povinnosti

(1) Jde-li o poplatek za řízení, vzniká poplatková povinnost

a) podáním žaloby nebo jiného návrhu na zahájení řízení (dále jen „návrh na zahájení řízení“),

(...)

§ 7 (zákona o soudních poplatcích)

Splatnost poplatku

(1) Poplatek, s výjimkou poplatku za zápis skutečnosti do veřejného rejstříku provedený notářem, je splatný vznikem poplatkové povinnosti. Vzniká-li poplatková povinnost způsobem uvedeným v § 4 odst. 1 písm. e/ až j/, je poplatek splatný do 3 dnů od právní moci rozhodnutí, kterým byla povinnost poplatek zaplatit uložena nebo jímž byl schválen smír, nestanoví-li rozhodnutí o schválení smíru splatnost delší.

(...)

§ 9 (zákona o soudních poplatcích)

Následky nezaplacení poplatku

(1) Nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí v délce alespoň 15 dnů; výjimečně může soud určit lhůtu kratší. Po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. K zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřihlíží.

(...)

(3) Soud poplatníka ve výzvě poučí o tom, že řízení zastaví, jestliže poplatek nebude ve stanovené lhůtě zaplacen.

(4) Pro nezaplacení poplatku soud řízení nezastaví,

(...)

c/ je-li nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by poplatníku mohla vzniknout újma, a poplatník ve lhůtě určené soudem ve výzvě podle odstavců 1 a 2 sdělí soudu okolnosti, které toto nebezpečí osvědčují, a doloží, že bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit,

(...)

(5) O tom, že jsou splněny podmínky uvedené v odstavci 4 písm. c/, rozhodne soud usnesením, které není třeba doručovat.

(6) V případech uvedených v odstavci 4 rozhoduje soud o uložení povinnosti zaplatit poplatek spolu s rozhodnutím, jímž se řízení končí. Obdobně postupuje soud i v případě ručitele za zaplacení poplatku za řízení ve věcech veřejného rejstříku nebo za řízení o jmenování likvidátora právnické osoby zahájená bez návrhu (§ 2 odst. 9).

(7) Nabude-li usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku právní moci, zaniká poplatková povinnost.

(...)

Ve výše uvedené podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení již v době zahájení sporu (10. srpna 2023) a později nedoznala změn.

48. Ve shora ustaveném právním rámci činí Nejvyšší soud k dovoláním otevřeným právním otázkám následující závěry:

49. Nejvyšší soud již v usnesení ze dne 29. ledna 2014, sp. zn. 29 Cdo 4239/2013, uveřejněném pod číslem 49/2014 Sb. rozh. obč., ozřejmil, že nezmění-li se u účastníka (žadatele) poměry, ze kterých soud vycházel v usnesení, jímž zamítl jeho žádost o osvobození od soudních poplatků, nemůže účastník důvodně uplatnit obranu proti (následnému) usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, založenou na argumentaci, že předpoklady pro přiznání osvobození od soudních poplatků splňuje. Tento závěr, přijatý při výkladu zákona o soudních poplatcích ve znění účinném do 31. prosince 2013, navazoval na (rovněž judikatorně ustálený) závěr formulovaný v R 99/2013 (na něj odkazuje dovolatel), podle kterého usnesením, jímž zamítne žádost účastníka o přiznání osvobození od soudních poplatků, je soud vázán (§ 170 odst. 1 o. s. ř.); nejde (totiž) o usnesení, kterým se upravuje vedení řízení (§ 170 odst. 2 o. s. ř.).

50. S účinností od 30. září 2017, po změnách provedených zákonem č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, tyto závěry dále posiluje (umocňuje) pravidlo promítnuté v textu § 9 odst. 1 poslední věty zákona o soudních poplatcích („K zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřihlíží.“). Z něj totiž posléze vychází usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. dubna 2019, sp. zn. 30 Cdo 825/2019, uveřejněné pod číslem 1/2020 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 1/2020“), podle kterého žádost o osvobození od soudních poplatků lze s účinky zabraňujícími zastavení řízení pro nezaplacení poplatku dle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích podat nejpozději v poslední den lhůty určené soudem pro jeho zaplacení. Tento závěr se nutně uplatní i na opakovanou žádost o osvobození od soudních poplatků vycházející z tvrzení o změněných poměrech žadatele.

51. Pro účely posouzení, zda byl důvod zastavit řízení o žalobě podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, je tedy i Nejvyšší soud vázán (ve smyslu § 170 odst. 1 o. s. ř.) pravomocným usnesením o nepřiznání osvobození od soudních poplatků. V poměrech dané věci jde o vázanost usneseními obvodního soudu ze dne 1. července 2024 a odvolacího soudu ze dne 30. září 2024, jimiž soudy dovolateli pravomocně nepřiznaly osvobození od soudních poplatků. Obrana založená na argumentaci, že dovolatel splňuje (v rozhodné době splňoval) předpoklady pro přiznání osvobození od soudních poplatků, je tudíž pro výsledek dovolacího přezkumu právně bezcenná. Po uplynutí patnáctidenní lhůty k zaplacení soudního poplatku určené výzvou z 1. listopadu 2024 (po 20.

listopadu 2024), tedy po dni, kdy naposledy bylo možné uplatnit (novou) žádost o osvobození od soudních poplatků vycházející z tvrzení o změněných poměrech žadatele (R 1/2020), není důvod zohlednit pro účely rozhodování o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku ani jakékoli další (nové) skutečnosti, jež by měly sloužit jako podklad pro závěr, že žadatel (dovolatel) předpoklady pro přiznání osvobození od soudních poplatků již splňuje.

52. Řečené platí bez zřetele k tomu, že odvolací soud v napadeném usnesení citoval usnesení Vrchního soudu v Praze z 29. září 2004, čímž „oprášil“ myšlenkově zastaralou koncepci. Výroky typu: „Konec konců, necht' si na úhradu ... půjčí.“, nebo: „Poplatník má objektivní povinnost soudní poplatek zaplatit, vezmi, kde vezmi.“, nejsou hodny následování a v rámci úvah o možnosti přiznat žadateli osvobození od placení soudních poplatků podle § 138 o. s. ř. žádné místo nemají (jsou argumentačně zavádějící a pro aplikaci § 138 o. s. ř. bezcenné).

53. Nejvyšší soud již v R 99/2013 vysvětlil, že osvobození od soudních poplatků může být přiznáno na jejich žádost fyzickým osobám, právnickým osobám, obcím nebo krajům. Účastníku nesmí být jen pro jeho nepříznivou majetkovou situaci znemožněno uplatňovat nebo bránit své právo u soudu a naplnit své právo na právní pomoc v občanském soudním řízení od počátku řízení. Při rozhodování o osvobození od soudních poplatků soud přihlíží k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, k povaze uplatněného nároku a k dalším podobným okolnostem. U právnických osob, které jsou podnikateli, lze vzít v úvahu rovněž povahu jejich podnikatelské nebo jiné činnosti, stav a strukturu majetku, platební (ne)schopnost; je však též nutno přihlížet k tomu, zda se spekulativně nezbavily majetku či jiných výhod, aby se poplatkové povinnosti vyhnuly. Soud tedy zkoumá nejen faktické poměry žadatele v době podání žádosti, ale musí zvažovat, zda ze strany žadatele nejde o obcházení zákona za účelem získání neoprávněné výhody (osvobození od soudních poplatků). Celkové zhodnocení všech okolností, které vypovídají o poměrech účastníka, se pak musí promítnout do závěru, zda účastník (vedlejší účastník) je s ohledem na své poměry schopen zaplatit soudní poplatky a nést další výdaje spojené s řízením, včetně nákladů spojených s poskytnutím právní pomoci (se zastoupením). Jestliže mu to jeho poměry nedovolují, je soud povinen mu přiznat tomu odpovídající osvobození od soudních poplatků (v plném rozsahu, zčásti, pro část řízení nebo jen pro některé úkony). Účastník je přitom povinen soudu prokázat věrohodným způsobem své poměry, které jsou rozhodné pro posouzení důvodnosti jeho žádosti.

54. V rovině výkladu § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích pak Nejvyšší soud poukazuje především na závěr formulovaný zvláštním senátem zřízeným podle zákona č. [131/2002](#) Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, v usnesení ze dne 12. března 2015, č. j. Konf 2/2014-17, uveřejněném pod číslem 3226/2015 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Podle tohoto rozhodnutí (srov. jeho odstavec 39) žádost o posečkání s úhradou soudního poplatku nebo žádost o rozložení jeho úhrady na splátky vyplývá z majetkových poměrů žadatele. Na nemajetnost žadatele dopadá (především) institut osvobození od soudního poplatku, a to dle § 11 zákona o soudních poplatcích, který soud aplikuje i bez návrhu žadatele. Toto osvobození je tedy absolutní, určené buď věcně (zejména § 11 odst. 1 zákona o soudních poplatcích), nebo osobně (§ 11 odst. 2 zákona o soudních poplatcích). Soud může dále dle procesního řádu, podle něhož v řízení postupuje, přistoupit i k osvobození od soudních poplatků podle majetkových poměrů konkrétního účastníka (§ 138 o. s. ř., § 36 odst. 3 zákona č. [150/2002](#) Sb., soudního řádu správního), tj. k osvobození relativnímu, a to částečnému i úplnému.

55. Smyslem ustanovení § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích je zohlednit situaci, kdy poplatník je ochoten a schopen soudní poplatek uhradit, ale zabránila mu v tom jiná událost, nikoliv situace, kdy tvrdí, že není schopen soudní poplatek zaplatit z důvodu svých nepříznivých majetkových a výdělkových poměrů a o jeho žádosti o osvobození od soudního poplatku z žaloby nebo odvolání již bylo pravomocně rozhodnuto tak, že se osvobození nepřiznává; srov. z recentní

judikatury Nejvyššího soudu usnesení ze dne 4. září 2024, sp. zn. 33 Cdo 1958/2024.

56. Dovolatel v řízení postupoval ve vztahu k otázkám plnění poplatkové povinnosti, jež mu vznikla dnem podání žaloby (§ 4 odst. 1 písm. a/ zákona o soudních poplatcích), kdy se stal soudní poplatek ze žaloby i splatným (§ 7 odst. 1 věta první zákona o soudních poplatcích), vnitřně rozporným způsobem. Nejprve se dožadoval přiznání (plného) osvobození od soudního poplatku podle § 138 o. s. ř. pro nemajetnost a poté, co s touto žádostí neuspěl, jelikož před soudem nerozkryl (mimo jiné) majetkové poměry svého jediného akcionáře [což je údaj, který od něj soudy mohly žádat v intencích závěrů obsažených v rozsudku Soudního dvora Evropské Unie (druhého senátu) ze dne 22. prosince 2010 ve věci C-279/09, DEB Deutsche Energiehandels-und Beratungsgesellschaft mbH proti Spolkové republice Německo, jak potvrzují závěry obsažené v odstavci 24 odůvodnění zrušujícího nálezu Ústavního soudu sp. zn. IV. 3229/23], se soustředil k žádosti podle § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích (jež nemajetnost vylučuje).

57. Jakkoli se (jak rozebráno shora) předpoklady pro přiznání osvobození od soudního poplatku podle § 138 o. s. ř. liší od předpokladů, za nichž může soud vyhovět (podle § 9 odst. 5 zákona o soudních poplatcích) žádosti poplatníka podle § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích, při zkoumání, zda poplatník doložil, že „bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit“, přihlíží soud ke všem skutečnostem, které vyšly v řízení najevo, včetně těch, jež vyšly najevo v souvislosti s předchozím rozhodováním o žádosti poplatníka o osvobození od placení soudního poplatku podle § 138 o. s. ř.

58. Jestliže poplatník pojí dosavadní nemožnost úhrady soudního poplatku s očekávanou úhradou jiné (než žalobou vymáhané) pohledávky svým dlužníkem, pak předpoklady pro vyhovění žádosti nebudou splněny ani tehdy, vyšlo-li v řízení najevo, že poplatník má k dispozici i jiný majetek (než onu pohledávku) využitelný k úhradě soudního poplatku v určené lhůtě. Obdobně jako v mezích rozhodování podle § 138 o. s. ř. (srov. opět závěry R 99/2013 shrnuté v odstavci 53 odůvodnění shora) pak lze při rozhodování o žádosti podle § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích přičíst k tíži poplatníka (žadatele), že v řízení vyšlo najevo, že se spekulativně zbavil majetku nebo jiných výhod, aby se vyhnul včasné úhradě soudního poplatku.

59. Stejně jako případ, kdy v řízení vyjde najevo, že poplatník (žadatel) má k dispozici i jiné zdroje k úhradě soudního poplatku než je ten, s jehož zpožděnou aktivací pojí žádost podle § 9 odst. 4 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích, je nutno posuzovat (podle Nejvyššího soudu) i případ, kdy existence takových jiných zdrojů nemohla být řádně prověřena, jelikož poplatník (žadatel) v rámci řízení o své předchozí žádosti o přiznání osvobození od soudních poplatků neposkytl soudu požadovanou součinnost ke zjištění svých majetkových poměrů.

60. Jinak řečeno, žádosti poplatníka podle § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích založené na tvrzení, že „nemohl poplatek dosud zaplatit“, avšak očekává, že mu jeho dlužník brzy uhradí pohledávku, ze které soudní poplatek uhradí, soud nevyhoví, jestliže mu poplatník kromě údajů o oné pohledávce v předchozích fázích řízení (při rozhodování o žádosti poplatníka podle § 138 o. s. ř.) neposkytl požadovanou součinnost ke zjištění svých majetkových poměrů; poplatník (žadatel) v takovém případě „nedoložil“, že nemohl poplatek dosud zaplatit „bez své viny“ (§ 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích).

61. Samotná konstrukce žádosti podle § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích založené na tvrzení o očekávané (brzké) úhradě pohledávky (ze které bude možné zaplatit soudní poplatek) poplatníkovým (žadatelovým) dlužníkem, pak ani při současném doložení existence takové pohledávky poplatníkem není bez dalšího důvodem pro vyhovění žádosti podle označeného ustanovení. Odložení splatnosti soudního poplatku podle § 9 odst. 6 zákona o soudních poplatcích provedené usnesením vydaným podle § 9 odst. 5 zákona o soudních poplatcích se ve vazbě na požadavek, aby poplatník doložil, že „bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit“, předpokládá

např. v situaci, kdy poplatník brání ve vlastní včasné úhradě soudního poplatku dočasná překážka, kterou nezavinil (např. neočekávaná hospitalizace), nebo v situaci, kdy při jinak řádně osvědčené majetnosti vytváří jedinou dočasnou překážku pro úhradu soudního poplatku poplatníkem potřeba transformovat v přiměřeném čase určitý majetek (movitou či nemovitou věc) v potřebný finanční obnos. Je-li takovým (transformovatelným) majetkem poplatníkovou pohledávka za jeho dlužníkem, lze přijmout závěr o dočasnosti překážky bránící jejímu využití coby zdroje k úhradě soudního poplatku např. tehdy, jsou-li peníze tzv. na cestě k poplatníkovi [od jeho dlužníka, který dobrovolně dluh uhradil nebo již byl přinucen dluh uhradit, anebo od osoby, které poplatník pohledávku „prodal“ (zpeněžil ji postoupením za úplatou)]. To, že pohledávka poplatníka za jeho dlužníkem je tzv. nesporná (např. proto, že je podložena exekučním titulem nebo proto, že dlužník i bez exekučního titulu uznává její pravost a výši), z ní nicméně bez dalšího nečiní (pro účely posouzení žádosti dle § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích) zdroj způsobilý doložit, že k úhradě soudního poplatku dojde alespoň později. Kromě situace, kdy poplatníkovou pohledávku je sice nesporná, ale jeho dlužník ji nemá z čeho uhradit (jde o pohledávku nedobytnou), může jít např. o situaci, kdy využití pohledávky coby zdroje úhrady soudního poplatku bude bránit snaha jiných poplatníkových věřitelů o její exekuční postih, nebo kdy poplatník dlužník bude aktivně bránit úhradě nesporné pohledávky poplatníka proto, že sám má vzájemnou pohledávku vůči poplatníkovi (a nejde o pohledávky započitatelné).

62. V poměrech dané věci se podává z obsahu spisu, včetně vyjádření žalované k dovolání, že účastníci řízení spolu vedou nebo v nedávné minulosti vedli řadu sporů, z nichž vzešly jejich vzájemné pohledávky, včetně nesporné pohledávky, kterou má dovolatel za žalovanou z titulu nároku na vydání výtěžku ze zpeněžené majetkové podstaty ve výši 23.545.370,52 Kč. To je ostatně Nejvyššímu soudu známo (vzhledem k tomu, že řada těchto sporů skončila u dovolacího soudu) i z jeho úřední činnosti. Srov. k tomu např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. srpna 2012, sp. zn. 29 Cdo 255/2012, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. října 2019, sp. zn. 29 Cdo 4433/2017, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna 2020, sp. zn. 29 Cdo 4638/2018, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. ledna 2021, sp. zn. 29 Cdo 168/2019 (posléze uveřejněný pod číslem 69/2021 Sb. rozh. obč.), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. května 2021, sp. zn. 29 Cdo 3807/2020, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. září 2023, sp. zn. 29 Cdo 1497/2023, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. dubna 2024, sp. zn. 21 Cdo 562/2024, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. října 2024, sp. zn. 29 Cdo 2930/2024.

63. Otázku vzájemného vypořádání pohledávek vzešlých ze vzájemných sporů účastníků řízení komplikuje v poměrech dané věci především to, že podle § 14 odst. 1 písm. i/ zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. prosince 2007 (ve smyslu § 432 odst. 1 insolvenčního zákona rozhodném pro konkursní řízení vedené na majetek úpadce), s výjimkou závěrečného vyrovnání podle zvláštního právního předpisu upravujícího podnikání na kapitálovém trhu není přípustné započtení na majetek patřící do konkursní podstaty. Nejvyšší soud pak v rozsudku ze dne 27. září 2011, sp. zn. 29 Cdo 3017/2010, uveřejněném ve Zvláštním čísle I. časopisu Soudní judikatura (Judikatura konkursní a insolvenční) ročníku 2012, pod číslem 9, vysvětlil, že tento zákaz započtení je zákazem absolutním v tom smyslu, že není rozhodné, zda jde o započtení jednostranné nebo dvoustranné a kdo činí úkon směřující k započtení; rozhodující je pouze to, zda jde o započtení na majetek patřící do konkursní podstaty. K tomu tamtéž dodal, že o započtení na majetek konkursní podstaty jde i tehdy, jestliže správce konkursní podstaty úpadce započte pohledávku úpadce vůči jeho dlužníku (jenž je současně i konkursním věřitelem) proti pohledávce tohoto dlužníka na vyplacení částky určené rozvrhovým usnesením [což nepochybně platí i pro pohledávku na vyplacení částky určené k uspokojení zajištěného (odděleného) věřitele]. Další omezení plyne (při jinak tvrzené majetkové nedostatečnosti dovolatele) z toho, že podle závěru obsaženého v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. března 2004, sp. zn. 20 Cdo 1680/2002, uveřejněném pod číslem 59/2005 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 59/2005“), který je judikatorně ustálen a vychází (potud) již z usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 29. listopadu 1968, sp. zn. 6 Co 218/68,

uveřejněného pod číslem 10/1970 Sb. rozh. obč., jinými peněžitými pohledávkami ve smyslu § 312 odst. 1 o. s. ř. jsou toliko pohledávky, které má povinný proti třetím osobám, nikoli snad i pohledávky, které má povinný proti oprávněnému. V poměrech této věci tedy žalovanou ohlašovaná exekuce příkázáním pohledávky vůči dovolateli (z titulu vydání výtěžku ze zpeněžené majetkové podstaty ve výši 23.545.370,52 Kč) jde proti závěrům R 59/2005. Překážka „pohledávkové exekuci“ žalované (coby oprávněné) na uvedenou částku pomíjí až vyplacením dovolatelova nároku z konkursní podstaty; při vyplacení částky na bankovní účet určený pro její advokátní úschovu srov. např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 3. listopadu 2020, sp. zn. 29 Cdo 78/2016.

64. Se zřetelem k těmto souvislostem neshledává Nejvyšší soud potřebnou korekci závěrů formulovaných v odstavci 61 shora ani s přihlédnutím k dovolatelem zdůrazňované skutečnosti (srov. reprodukci dovolání v odstavci 36 odůvodnění shora), že je to právě žalovaná, která by mu měla neprodleně zaplatit pohledávku, ze které uhradí soudní poplatek nezbytný k dalšímu vedení sporu vůči ní.

65. Výše nastíněné pojetí výkladu § 9 odst. 1 a 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích ve vazbě na nesplnění poplatkové povinnosti poplatníkem (žalobcem) odpovídá též ustálené nálezové judikatuře Ústavního soudu, podle které již samotná povinnost soudů vyzvat poplatníka k úhradě splatného soudního poplatku je do jisté míry beneficiem, jelikož poplatková povinnost je jednoznačně určena zákonem a poplatníkovi v zásadě nic nebrání, aby ji řádně splnil již při podání žaloby. Pokud tak neučiní, a dokonce tak neučiní ani v dodatečně (náhradní) propadné lhůtě poskytnuté soudem, je zastavení řízení logickým a ústavně konformním důsledkem jeho pasivity; srov. shodně např. závěry nálezu pléna Ústavního soudu dne 30. března 2021, sp. zn. Pl. ÚS 9/20, uveřejněného pod č. [193/2021](#) Sb.

66. Právní posouzení věci odvolacím soudem tedy co do závěru, že nebyly splněny předpoklady pro vyhovění žádosti podle § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích, obstálo.

67 K namítanému rozporu napadeného usnesení s judikaturou označenou v odstavci 28 odůvodnění shora Nejvyšší soud uvádí, že nehledává žádnou souvislost mezi poplatkovou problematikou řešenou napadeným usnesením a závěry R 27/2004 a rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 317/2013. K závěrům plynoucím z R 99/2013 se Nejvyšší soud již vyjádřil (srov. odstavce 49, 53 a 58 odůvodnění shora). Nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 776/05, sp. zn. IV. ÚS 3543/12 a sp. zn. I. ÚS 444/18 se pojí s problematikou rozhodování o osvobození od placení soudních poplatků podle § 138 odst. 1 o. s. ř. a v této fázi řízení pro výsledek dovolacího řízení rovněž nemají význam; srov. opět odstavec 49 a násl. odůvodnění shora.

68. Zbývá vypořádat se s dovolatelem namítanými vadami řízení.

69. Ani usnesení obvodního soudu z 22. listopadu 2024 ani napadené usnesení odvolacího soudu nepostrádá odůvodnění, včetně odůvodnění toho, proč dovolatel neuspěl s žádostí podle § 9 odst. 4 písm. c/ zákona o soudních poplatcích. Při této námitce (srov. reprodukci dovolání v odstavci 32 a 33 odůvodnění shora) nemá význam (ve vazbě na usnesení obvodního soudu) „správnost“ odůvodnění; podstatné je, že v intencích závěrů obsažených v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. června 2013, sp. zn. 29 Cdo 2543/2011, uveřejněném pod číslem 100/2013 Sb. rozh. obč., nešlo o odůvodnění nepřezkoumatelná, tedy že případné nedostatky odůvodnění nebyly (ve vztahu k usnesení obvodního soudu z 22. listopadu 2024 podle obsahu odvolání a ve vztahu k napadenému usnesení podle obsahu dovolání) na újmu uplatnění práv žalobce.

70. K výtce, podle které odvolací soud ignoroval argumenty k tomu, proč dovolatel aktuálně není schopen poplatek uhradit (srov. reprodukci dovolání v odstavci 31 odůvodnění shora), Nejvyšší soud připomíná, že Ústavní soud opakovaně vysvětlil, není porušením práva na spravedlivý proces, jestliže

obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 12. února 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, uveřejněný pod číslem 26/2009 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu). Touto vadou tedy napadené usnesení podle Nejvyššího soudu není postiženo, přičemž Nejvyšší soud neshledal ani skutečnosti, na jejichž základě by bylo možné dovodit, že soudy nepřipustně zasáhly do práv dovolatele dle článku 4 a článku 36 odst. 1 Listiny.

71. K výhradě, podle níž soudy svým postupem ignorovaly zrušující nálezy Ústavního soudu v této věci (srov. reprodukci dovolání v odstavci 37 odůvodnění shora), Nejvyšší soud opět připomíná, že v této fázi řízení mu nepřísluší znovu zkoumat splnění předpokladů pro přiznání osvobození od soudních poplatků podle § 138 o. s. ř. (jehož se nálezy týkaly); srov. odstavce 49 a násl. odůvodnění shora.

72. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti, se nepodávají ani ze spisu. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243d odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nezbytná cesta](#)
- [Nepominutelný dědic](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)